View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk
brought to you by CORE
provided by Belarusian State Pedagogical University Repository

Апублікавана: Вялікі А.Ф., 60-летия образования Гродненской области: материалы международной научн.теорет. конф, 3-4 марта 2004 г./ Гродн гос. ун-т. – Гродно, 2004. – С.342-347.
Ключавыя словы: Гродзенская вобласць, Польшча, Заходняя Беларусь, райпрадстаўніцтва, перасяленне, палякі, беларуска-польскае пагадненне аб перасяленні, польскае падполле, Армія Краёва.

Перасяленне польскага насельніцтва з Гродзенскай вобласці ў Польшчу. 1944-1946 гг. Прычыны. Ход. Вынікі.

Перасяленне палякаў з Гродзенскай вобласці ў Польшчу, што адбывалася ў 1944-1946 гг. на аснове беларуска-польскага пагаднення аб перасяленні, заключанага 9 верасня 1944 г. і дадатковы пратакол да яго ад 25 лістапада 1945 г. з'яўляецца адной з найбольш складаных, неадназначных падзей у гісторыі Гродзеншчыны. Улік, рэгістрацыя і адпраўка палякаў у Польшчу. У Гродзенскае райпрадстаўніцтва ўваходзілі 10 раёнаў - Гродзенскі, Скідзельскі, Сапоцкінскі, Лідскі, Жалудоцкі, Шчучынскі, Радуньскі, Васілішкаўскі, Воранаўскі, а таксама г. Гродна.

Рэгістрацыя вызначыла сукупнасць фактараў, якія вымушалі палякаў ад'язджаць з Беларусі. Найбольш значнымі з'яўляліся сацыяльна-эканамічныя, грамадска-палітычныя, этнічныя, канфесійныя, міжнародныя, роднасныя ды іншыя. Усе яны дзейнічалі адначасова як па асобку, так і сукупна.

Для аднаасобнага сялянства непрымальнай стала палітыка савецкай улады ў галіне сельскай гаспадаркі, скіраваная стварэнне калгасна-саўгаснай сістэмы, высокія стаўкі падаткаў на аднаасобніка, штогадовыя дзяржаўныя пазыкі, прымусовыя аргнаборы на працу па-за межы рэспублікі і г.д. Нягледзячы на той факт, што ў 1944-1945 гг. прымусовая калектывізацыя яшчэ актыўна не праводзілася, аднаасобнік адчуваў яе непазбежнасць. Так, Гродзенскі РК КП(б)Б паведамляў у Гродзенскі абкам партыі (ліпень 1945 г.), што "на выезд у Польшчу запісваюцца грамадзяне, якія разумеюць, што на тэрыторыі савецкай дзяржавы будуць ствараццца калгасы, а яны не жадаюць калгаснага ладу"[1, л. 92]. Аднаасобнае сялянства пры рэгістрацыіі адкрыта заяўляла аб сваім нежаданні працаваць у калгасах. Гродзенскі абкам партыі паведамляў у ЦК КП(б)Б (снежань 1945 г.), што "70% насельніцтва вёсак Асновічы, Громкі, Прудзяны, Лянцішкі, Грудзішкі Васілішкаўскага раёна зарэгістравалася на выезд. Прычына – незадаволенасць мерапрыемствамі савецкай улады [2, л. 67].

Жаданне выехаць у Польшчу выказала значная частка работнікаў прамысловасці, транспарту. Так, з 41 рабочага Гродзенскага велазборачнага завода ў 1945 г. выехала у Польшчу 25 работнікаў і 9 зарэгістравалася на выезд. У Лідзе са 146 рабочых і служачых завода сельскагаспадарчага

машынабудавання - 55, са 100 рабочых і служачых цвікавага завода - 90, са 102 піваваранага - 60 зарэгістраваліся на выезд у Польшчу[3, л. 102].

Разам з рабочымі выказала жаданне перасяліцца значная колькасць інтэлігенцыі. Так, з дзіцячай бальніцы Гродна, у якой працавала 24 работнікі, на выезд зарэгістравалася 13 работнікаў, з інфекцыйнай з 44, адпаведна - 24, першай гарадской з 49 адпаведна 22. З 71 работніка аптэк Гродзенскай вобласці 35 зарэгістравалася на выезд у Польшчу. У выніку ад'езду медработнікаў у 1945 г. зачыніліся аптэкі ў Шчучынскім, Жалудоцкім, Сапоцкінскім раёнах [3, л. 101].

Жаданне выехаць у Польшчу выказала амаль што палова настаўнікаў Гродзеншчыны. З 1640 настаўнікаў у 1944/45 вучэбным годзе 765 лічылі сябе палякамі. З іх 706 зарэгістравалася на выезд у Польшчу. Гродзенскі абкам партыі летам 1945 г. адзначаў, што "на працягу 1944/1945 вучэбнага года па няпоўных дадзеных у Польшчу выехала 228 настаўнікаў, яшчэ 250 зарэгістравалася на выезд. У Гродна напачатку 1945/1946 вучэбнага года налічвалася 104 настаўнікі-палякі. На 1 чэрвеня 1945 г. іх засталося 68, з якіх 45 зарэгістравалася на выезд. У Сапоцкінскім раёне з 68 настаўнікаў 30 зарэгістравалася на выезд у Польшчу. [ ].

Значная частка палякаў выязджала з-за таго, што ў Польшчы знаходзіліся іх родныя, сваякі, блізкія. Так, жыхар г.Ліда Б.Крывашэй так патлумачыў свае жаданне пераехаць у Польшчу: "Паведамляю, што большасць маіх родных знаходзіцца ў цяперашні час у Польшчы і таму жадаю далучыцца да іх".[ ].

Частка польскага насельніцтва выязджала ў Польшчу спадзяючыся на лепшыя ўмовы жыцця. Так, рабочы-паляк саўгаса "Станіславава" Гродзенскага раёна Б.Шагун у адказ на пытанне ўпаўнаважаннага па перасяленню, што яго вымушае пераязджаць заявіў: "Я працаваў у памесці "Станіслававa" атрымоўваў 72 пуды хлеба ў год, 30 злотых штомесяц і мне памешчык даваў морг зямлі. Любыя боты я мог купіць за 15 рублеў, а зараз я атрымоўваю 140 рублеў у месяц, 500 грам хлеба ў дзень і хаджу босв. Вось чаму я пераязджаю ў Польшчу"[ ].

На перасяленне істотна ўплываў фактар польскага падполля. Дзейнасць падполля ў час перасялення магчыма падзяліць на два перыяды, якія кардынальна адрозніваліся адзін ад аднаго. Першы перыяд пачаўся з моманту падпісання беларуска-польскага пагаднення (9 верасня 1944 г.) і працягваўся да Крымскай канферэнцыі. Ён характарызуецца тым, што лонданскі ўрад і падполле не пакідалі надзеі на ўсталяванне давераснёўскай ўсходняй мяжы Польшчы. У гэты перыяд падполле скіроўвае дзейнасць на забарону палякам рэгістравацца і выязджаць у Польшчу. Наколькі моцным быў гэты фактар, сведчыць данясенне райпрадстаўніка СНК БССР з Гродна (снежань 1944 г.), у якім паведамлялася, што "абвесткі ў горадзе вывешваліся 4 разы і раніцай нічога не заставалася. Нават каля памяшкання камісіі абвесткі зрываліся. Усе польскае насельніцтва знаходзіцца пад вялікім уздзеяннем польскіх

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

белабандытаў, якія гаварылі палякам, што нікуды не трэба ехаць, бо тут будзе Польшча"[ ]. Частка палякаў на самай справе вымушана была падпарадкавацца патрабаванням падполля. Паслядоўнае выкананне падполлем менавіта такой устаноўкі адзначае і англійскі гісторык К.Сворд, які пісаў, што "польскі ўрад у Лондане рэкамендаваў Арміі Краёвай рабіць усе магчымае, каб спыніць масавы ад'езд насельніцтва ў гэты час"[ ]. Пасля Крымскай канферэнцыі, зразумеўшы, што межы канчаткова вызначаны і пераглядацца не будуць, тактыка падполля мяняецца. З вясны 1945 г. падполле наадварот прыкладае намаганні, каб усе палякі рэгістраваліся і выязджалі ў Польшчу.

Сведчаннем таго, што тэрор з боку падполля з'яўляўся адной з галоўных прычын рэгістрацыі палякаў на выезд, з'яўляецца даведка "Аб фактах бандытызму ў Гродзенскім раёне", якую Гродзенскі РК КП(б)Б накіраваў 28 красавіка 1945 г. у ЦК КП(б)Б. У ей падкрэслівалася, што "у выніку дзейнасці бандыцкіх груп, запалохвання насельніцтва ў Прывалкаўскім сельсавеце Гродзенскага раёна ўсе насельніцтва запісалася на выезд у Польшчу[ ]. Асабліва моцны прымус з боку падполля назіраўся у Воранаўскім, Радуньскім, Лідскім, Шчучынскім раёнах. Гродзенскае райпрадстаўніцтва адзначала, што ў гэтых раёнах групы ўзброеных "белабандытаў" абыходзілі хаты палякаў і загадвалі тым, хто не запісаўся на выезд, тэрмінова рэгістравацца[ ]. Наколькі ўплывовым быў гэты фактар, сведчыць прыклад Воранаўскага раёна. У даведцы ЦК КП(б)Б "Аб стане працы Воранаўскага РК КП(б)Б Гродзенскай вобласці па перасяленню грамадзян польскай нацыянальнасці з БССР у Польшчу", (чэрвень 1945 г.) адзначалася, што "па ўліку польскага ўпаўнаважанага у Воранаўскім раёне зарэгістравалася на выезд у Польшчу 5812 гаспадарак, у якіх налічвалася 22 217 чалавек"[12, С. 132]. Гэта тлумачылася тым, што "рэгістрацыя амаль усяго насельніцтва раёна для выезда з БССР у Польшчу з'явілася следствам слабай масава-палітычнай працы сярод насельніцтва з боку раённай партыйнай арганізацыі, уплыву антысавецкай агітацыі польскіх нацыяналістаў, а галоўным чынам, як вынік запалохвання насельніцтва з боку польскіх нацыяналістычных банд". Аналагічная сітуацыя назіралася і ў іншых раёнах Гродзенскай вобласці.

1 мая 1945 г., у адпаведнасці з беларуска-польскай дамоўленасцю ад 26 студзеня 1945 г., рэгістрацыя часова была прыпынена. У працэсе перасялення ўзнікла "паўза", якая дазваляе падвесці папярэднія вынікі перасялення. За час з кастрычніка 1944 г. па 1 мая 1945 г. на выезд у Польшчу па ўсіх раёнах Гродзенскай вобласці зарэгістравалася 32 702 гаспадаркі, якія налічвалі 98 985 грамадзян[12, С. 158]. Усе раёны вобласці магчыма падзяліць на тры групы, якія адрозніваліся высокай, сярэдняй і нізкай ступенню рэгістрацыі. Так, у першую групу ўвайшлі Лідскі раён - 8369 сямей, якія налічвалі 25 107 чалавек. Гродзенскі - адпаведна 7173 і 23 459, Воранаўскі - 6642 і 20261 і г. Гродна - 7492 і 19 034. У другую - Шчучынскі раён - 4422 і 15376, Радуньскі - 3092 і 11257, Жалудоцкі - 3090 і 8739. У трэцюю - Сапоцкінскі - 2896 і 11 693, Васілішкаўскі - 2303 і 6702, Скідзельскі - 1600 і 5598[ ]

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Пачатак 1946 г. абвастрыў сітуацыю з перасяленнем. Гэтаму паспрыяла пастанова бюро ЦК КП(б)Б ад 8 студзеня 1946 г. "Аб фактах масавага запісу насельніцтва на выезд у Польшчу па Ваўкавыскаму і Радуньскаму раёнах Гродзенскай вобласці". На бюро ЦК КП(б)Б адзначалася, што "за дзесяць дзён студзеня (1946 г.) у Ваўкавыскім раёне па выбарачнаму участку (у гэты час праходзілі выбары ў Вярхоўны Савет БССР) № 21 з 431 выбаршчыка 400 згадзіліся на выезд у Польшчу, на выбарчым участку № 26 гэтага ж раёна з 686 выбаршчыкаў на выезд у Польшчу згадзілася 636 чалавек. Насельніцтва вёскі Пескі Нарачанскага сельсавета ў колькасці 120 гаспадарак поўнасцю запісалася на выезд"[ ]. На пачатку студзеня 1946 г. у сапраўднасці адбыўся масавы запіс польскага насельніцтва на выезд у Польшчу. Як паведамляў прадстаўнік Гродзенскага райпрадстаўніцтва У. Пуцята Галоўнаму прадстаўніку СНК БССР, жадаючых запісацца на выезд было столькі, што "апошнія дні рэгістрацыі вылiлiся ў цэлы працэс. У камісіі не вытрымлівалі ні вокны, ні дзверы. Узброеная група міліцыі не змагла забяспечыць парадку. Натоўп ламаўся дзень і ноч". Усяго з 1 снежня 1945 г. па 15 студзеня 1946 г., па Гродзенскаму райпрадстаўніцтву запісалася на выезд 11 429 гаспадарак агульнай колькасцю 41 136 чалавек[ ]. Улічваючы гэтае бюро ЦК КП(б)Б абавязала Гродзенскі абкам партыі тэрмінова камандзіраваць у Васілішкаўскі і Радуньскі раёны адказных партработнікаў з мэтай спынення запісу насельніцтва. Галоўнаму Прадстаўніку СНК БССР У.Царуку загадвалася ўзяць пад асабісты кантроль ход рэгістрацыі і спыніць практыку запісу па вусных заявах.

Для змяншэння колькасці жадаючых ад'ехаць у Польшчу партыйныя і савецкія ўлады патрабавалі ад палякаў, асабліва ад сялян, прадастаўлення даведак аб выкананні планаў дзяржпаставак сельскагаспадарчай прадукцыі, лесанарыхтовак, выплаты ўсіх падаткаў. Такія дзеянні раённых уладаў былі санкцыянаваны абласным кіраўніцтвам. Так, на нарадзе у Гродзенскім абкаме партыі 24 студзеня 1946 г, першы сакратар абкама партыі П.Калінін і старшыня аблвыканкама П.Ратайка далі вусную дырэктыву сакратарам райкамаў партыі і старшыням райвыканкамаў не выдаваць зарэгістраваным эвакадакументы, пакуль яны не выканаюць усе неабходныя дзяржпастаўкі і плацяжы[ ].

У чэрвені 1946 г. амаль двухгадовая праца па перасяленню была закончана. Агульныя тэндэнцыі, якія склаліся з пачаткам перасялення, захаваліся з нязначнымі змяненнямі. Так, калі па стану на 1 мая 1945 г. у першую групу райпрадстаўніцтваў, у якіх зарэгістравалася найбольшая колькасць насельніцтва, уваходзілі Лідскі, Гродзенскі, Воранаўскі раёны, то па стану на 15 чэрвеня 1946 г. гэтая група раёнаў захавала "лідарства". Так, у Лідскім раёне зарэгістравалася на выезд 8369 сямей, якія налічвалі 25 107 чалавек, у Гродзенскім адпаведна - 7173 і 23 459, Воранаўскім - 6642 і 20 261 і Гродна - 7492 і 19 034. У другую групу ўвайшлі Шчучынскі - 4492 і 15 378, Радуньскі - 3092 і 11 251 і Жалудоцкі - 3090 і 8739. У трэцюю - Сапоцкінскі -

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2896 і 11693, Васілішкаўскі - 2 303 і 6702, Скідзельскі - 1600 і 5598[ ]. Аднак паміж лікам зарэгістраваных і тымі, хто выехаў у Польшчу, існавала істотнае адрозненне. Па розных прычынах адмовілася ад перасялення 29 278 сямей, якія налічвалі 104 670 чалавек. Толькі 72 300 чалавекі назаўсёды пакінулі Гродзеншчыну і пераехалі ў Польшчу[ ]. Сярод іх палякі склалі 98%, яўрэі - 1,6%, прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей - 0,4%. Па роду заняткаў агульная колькасць перасяленцаў падзялялася наступным чынам: сялян - 32,6%, рабочых - 9,8%, інтэлігенцыі - 24,7%, працаўнікоў аховы здароўя - 0,3%. Дзеці і падлеткі да 15 гадовага ўзросту склалі 5,6%, дарослыя - 94,4%. На 1945 г. прыходзіцца 59,4% перасяленцаў, на 1946 г. - 40,2% і на 1947 г. - 0,4%.

15 чэрвеня 1946 г. афіцыйна скончыўся тэрмін перасялення, аднак у заходніх абласцях БССР заставалася яшчэ пэўная колькасць грамадзян, якія ў выніку розных абставін не змаглі пераехаць у Польшчу. Іх рэгістрацыя праводзілася ў індывідуальнам парадку ў Баранавічах і Гродна да 31 снежня 1946 г.

Перасяленне палякаў з Гродзеншчыны ў Польшчу ў 1944-1946 гг. ажыццяўлялася ў складаных абставінах ваеннага і пасляваеннага развіцця вобласці. У выніку дзесяткі тысяч палякаў пераехалі на сталае месца жыхарства ў Польшчу. Агульная колькасць зарэгістраваных у Гродзенскай вобласці склала 142 439 чалавек. Аднак выехаць у Польшчу змагло звыш 72 000 чалавек. Разам з колькаснымі паказчыкамі вызначыўся сацыяльны, прафесійны склад перасяленцаў. Большасць іх склала аднаасобнае сялянства, якое такім чынам выказала недавер савецкай уладзе і яе мерапрыемствам у галіне сельскай гаспадаркі. Нягнуткая палітыка савецкай улады ў адносінах да палякаў як нацыянальнай меншасці - закрыццё польскамоўных школ, культурна-асветных устаноў, касцёлаў не магла задаволіць частку інтэлігенцыі, рабочых, святароў і іншыя групы польскага насельніцтва, якія таксама перасяліліся ў Польшчу.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Літаратура і крыніцы

1. НАРБ, ф.4, воп.42, спр.140
2. Дзяржаўны архіў грамадскіх аб’яднанняў Гродзенскай вобласці (ДАГА), ф.1, воп.1, спр.74
3. НАРБ, ф.4, воп.42, спр.375

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Звесткі аб колькасці польскіх грамадзян, эвакуіраваных у Польшчу з тэрыторыі Гродзенскай вобласці. Па стану на 15 чэрвеня 1946 г. На РБ, ф. 788, воп. 1, спр. 24, арк.61

Раены вобласці			Па нацыянальнасці				Па полу		
	Усяго эвакуіравана	Чл. сямей	Польскіх	Чл. сямей	Яўрэі	Чл. сямей	Мужчыны	Жанчыны	Дзяцей да 16 год

Гродна	6134	14426	6033	14256	101	170	3983	6177	4266
Гродзенскі	2043	5462	2029	5432	14	30	1794	1797	1871
Сапоцкінскі	857	2252	856	2250	1	2	711	761	780
Скідзельскі	582	1799	575	1785	7	14	427	611	761
Лідскі і горад	3586	10276	3355	9761	231	506	3302	3617	3348
Жалудоцкі	753	1982	742	1962	11	20	570	704	708
Шчучынскі	1287	3884	1259	3840	28	44	1087	1442	1155
Радуньскі	773	2273	744	2207	29	66	425	799	716
Васілішкаўскі	512	1187	505	1177	7	10	1167	415	347
Воранаўскі	1248	3522	1202	3412	46	110	325	1212	1143
Бераставіцкі	413	1385	413	1385			535	452	608
Мастоўскі	613	2082	610	2074	3	8	593	694	853
Зельвенскі	711	2068	678	2000	33	68	2692	692	783
Ваўкавыскі	3156	3963	3142	8948	14	15	713	3403	2863
Свіслацкі	843	3150	840	3146	3	4	631	1010	1427
Поразаўскі	672	2416	671	2415	1	1		713	1072
Усяго:	**24183**	**67118**	**23654**	**66050**	**529**	**1068**	**19713**	**24299**	**23106**

РЕПОЗІТОРЫЙ БГПУ

Раены вобласці	Па роду заняткаў									
	Рабо чых	Куста роў	Сялян	Служа чых	Настаў нікаў	Урачоў	ІТР	Свята роў	Чыгу начні каў	Іншых
Гродна	2800	419	641	812	152	34	86	19	148	5049
Гродненскі	503	149	1779	53	38	4		6	81	973
Сапоцкінскі	457	128	308	52	37	5	2		2	481
Скідзельскі	220	85	326	45	15	2			7	337
Лідскі і горад	1034	179	559	461	65	65	47	10	199	4300
Жалудоцкі	101	132	685	49	13	10	4		19	261
Шчучынскі	231	227	1126	182	78	6	5	3	16	455
Радунскі	102	126	990	61	27	4	4	2	17	224
Васілішкаўскі	90	57	391	38	24	2	1	2		235
Воранаўскі	188	303	439	107	30	9	11	6	42	1244
Бераставіцкі	29	41	294	14	10	1	1	2	5	380
Мастоўскі	223	112	183	41	21	2	8	1	12	629
Зельвенскі	49	93	367	48	29	3	5	1	18	672
Ваўкавыскі	604	439	705	445	103	17	59	9	436	3278
Свіслацкі	55	45	658	39	17	3	2	1	9	894
Поразаўскі	35	71	479	30	22	2		2	3	700
Усяго:	**6721**	**2606**	**9930**	**2482**	**681**	**169**	**236**	**64**	**1014**	**20109**

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Табліца №

Звесткі аб колькасці зарэгістраванных на эвакуацыю ў Польшчу польскіх грамадзян з тэрыторыі Гродненскай вобласці па стану на 15 чэрвеня 1946 г. НА РБ, ф.788, воп.1, спр.24, арк.60

Раёны Вобласці			Па нацыянальнасці				Па полу			Па роду заняткаў									
	Усяго. зарэгістрава	Чл. сямей	Польскіх	Чл. сямей	Яўрэйскіх	Чл. сямей	Мужчын	Жанчын	Дзяцей да 16 год	Сялян	Рабочых	Кустароў	Служачых	настаўнікаў	урачоў	ІТР	святароў	Цыгуначніка ў	Іншых
Г.Гродна	8446	20566	8334	20382	112	184	553	3882	6131	731	3938	772	1183	207	47	120	38	261	7138
Гродненскі	7173	23459	7081	23306	92	153	6986	7681	8792	8831	1307	469	114	56	8	3	17	158	3704
Скідзельскі	1600	5598	1591	5580	9	18	1341	1802	2455	1273	528	181	82	22	5	7	4	7	1034
Сапоцкінскі	2896	11663	2894	11660	2	3	3444	2692	4527	2117	1803	971	164	49	5	2	4	2	2019
Лідскі і горад	8369	25107	8090	24549	279	568	7455	9485	8167	3722	2514	716	832	142	78	216	22	335	8363
Жалудоцкі	3090	8739	3079	8719	11	20	2397	2856	3486	2602	230	306	67	19	10	4	3	26	1986
Шчучынскі	4442	15378	4407	15326	35	52	3973	4846	6559	6674	742	510	210	82	6	9	5	16	565
Радуньскі	3090	11251	3062	11183	30	68	3670	3935	3646	6017	144	298	69	28	4	4	3	17	1021
Васілішкаўскі	2303	6702	2294	6690	9	12	2210	2194	2298	2490	505	260	83	28	3	1	6	1	1027
Воранаўскі	5642	20261	5592	20143	50	118	5921	6366	7974	4698	377	589	132	38	14	21	12	66	6340
Бераставіцкі	986	2820	968	2820			785	935	1100	771	71	145	14	17	2	3	3	9	685
Мастоўскі	1624	6515	1621	6507	3	8	1647	2182	2686	1061	670	214	77	23	4	8	5	27	1740
Зельвенскі	1472	4814	1432	4737	40	77	1364	1622	1828	1336	138	169	90	32	4	8	5	26	1178
Ваўкавыскі	6533	20200	6513	20179	20	21	5773	7088	7339	3176	1038	1027	545	93	26	63	13	546	6334
Свіслацкі	1500	5404	1494	5400	3	4	1267	1337	2400	1138	79	90	46	17		5	2	27	1600
Поразаўскі	1382	4382	1381	4381	1	1	1251	1181	1950	1316	45	166	27	20	1	3	6	8	840
Усяго:	60550	192859	59854	191562	696	1297	55037	66484	71338	47953	14129	6883	3735	873	217	477	148	1532	45574

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Табліца №

Звесткі аб колькасці эвакуіраваных ў Польшчу польскіх грамадзян з тэрыторыі Гродненскай вобласці па стану на 15 чэрвеня 1946 г. НА РБ, ф.788, воп.1, спр.24, арк.61

Раёны Вобласці			Па нацыянальнасці				Па полу				Па роду заняткаў									Адмовілісь ад выезду	
	Усяго. эвакуіравана	Чл. сямей	Польскіх	Чл. сямей	Яўрэйскіх	Чл. сямей	Мужчын	Жанчын	Дзяцей да 16 год	Сялян	Рабочых	Кустароў	Служачых	настаўнікаў	урачоў	ІТР	святароў	Чыгуначнікаў	Іншых	гаспадарак	Членаў сямей
Гродна	6134	14426	6033	14256	101	170	3983	6177	4266	641	2800	419	812	152	34	86	19	148	5049	2312	6140
Гродненскі	2043	5462	2029	5432	14	30	1794	1797	1871	1779	503	149	53	38	4		6	81	973	5130	17997
Сапоцкінскі	857	2252	856	2250	1	2	711	761	780	308	457	128	52	37	5	2		2	481	2039	9411
Скідзельскі	582	1799	575	1785	7	14	427	611	761	326	220	85	45	15	2			7	337	1018	3799
Лідскі і горад	3586	10276	3355	9761	231	506	3302	3617	3348	559	1034	179	461	65	65	47	10	199	4300	4783	14840
Жалудоцкі	753	1982	742	1962	11	20	570	704	708	685	101	132	49	13	10	4		19	261	2237	6757
Шчучынскі	1287	3884	1259	3840	28	44	1087	1442	1155	1126	231	227	182	78	6	5	3	16	455	3155	11494
Радунскі	773	2273	744	2207	29	66	425	799	716	990	102	126	61	27	4	4	2	17	224	2319	8978
Васілішкаўскі	512	1187	505	1177	7	10	1167	415	347	391	90	57	38	24	2	1	2		235	1791	5515
Воранаўскі	1248	3522	1202	3412	46	110	325	1212	1143	439	188	303	107	30	9	11	6	42	1244	4394	16739
Бераставіцкі	413	1385	413	1385			535	452	608	294	29	41	14	10	1	1	2	5	380	573	1435
Мастоўскі	613	2082	610	2074	3	8	593	694	853	183	223	112	41	21	2	8	1	12	626	1011	4433
Зельвенскі	711	2068	678	2000	33	68	2692	692	783	367	49	93	48	29	3	5	1	18	672	761	2746
Ваўкавыскі	3156	3963	3142	8948	14	15	713	3403	2863	705	604	439	445	103	17	59	9	436	3278	3377	11237
Свіслацкі	843	3150	840	3146	3	4	631	1010	1427	658	55	45	39	17	3	2	1	9	894	657	2254
Поразаўскі	672	2416	671	2415	1	1		713	1072	479	35	71	30	22	2		2	3	700	708	1963
Усяго:	24183	67118	23654	66050	529	1068	19713	24299	23106	9930	6721	2606	2482	681	169	236	64	1014	20109	36365	125738

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ